

EXPUNERE DE MOTIVE

I. Necesitatea reglementării

Prezenta inițiativă legislativă urmărește clarificarea efectelor pe care perioadele de stagiul de cotizare constituite în sistemul public de pensii, în temeiul unor contracte de asigurare socială, le pot produce în cadrul sistemului pensiilor militare de stat.

Necesitatea intervenției legislative rezultă din existența unor interpretări neunitare privind posibilitatea valorificării acestor perioade la stabilirea unor drepturi de pensie militară de stat. Lipsa unei delimitări exprese poate conduce fie la excluderea excesivă a unor perioade constituite legal în sistemul public de pensii, fie la utilizarea lor dincolo de finalitatea pentru care contractul de asigurare socială a fost reglementat.

Intervenția legislativă propusă nu confundă cele două sisteme, dar nici nu le tratează artificial diferit acolo unde finalitatea juridică este aceeași. În sistemul public de pensii, contractul de asigurare socială este reglementat pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă sau, după caz, pentru completarea venitului asigurat utilizat la calculul acestei categorii de pensie. În sistemul pensiilor militare de stat, valorificarea acestor perioade trebuie admisă numai în legătură cu pensia de serviciu pentru limită de vârstă, fără a permite folosirea lor pentru pensia de serviciu anticipată, pensia de serviciu anticipată parțială sau pensia militară de invaliditate.

Soluția propusă realizează un echilibru juridic între sistemul civil și sistemul militar: ceea ce este permis în sistemul public pentru pensia pentru limită de vârstă poate fi recunoscut, în limitele specifice sistemului militar, și pentru pensia de serviciu pentru limită de vârstă, fără ca perioada constituită prin contract de asigurare socială să fie asimilată vechimii în serviciu.

II. Situația normativă avută în vedere

Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat reglementează categoriile de pensii militare de stat și condițiile de acordare a acestora. Pensia de serviciu poate fi pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parțială. De asemenea, legea reglementează distinct pensia militară de invaliditate.

Pensia de serviciu pentru limită de vârstă presupune îndeplinirea condițiilor privind vârsta standard de pensionare, vechimea efectivă și vechimea în serviciu. În această arhitectură juridică, vechimea în serviciu exprimă legătura directă cu activitatea desfășurată în instituțiile din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale.

Reglementarea propusă nu modifică definiția legală a vechimii în serviciu și nu instituie o nouă categorie de vechime în serviciu. Proiectul stabilește numai efectul limitat pe care perioadele

constituite prin contract de asigurare socială îl pot produce asupra vechimii efective necesare deschiderii dreptului la pensia de serviciu pentru limită de vârstă.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii permite asigurarea în sistemul public de pensii în baza unui contract de asigurare socială, în vederea obținerii pensiei pentru limită de vârstă sau, după caz, în vederea completării venitului asigurat utilizat la calculul acestei categorii de pensie.

În consecință, este necesară o normă expresă care să preia aceeași logică juridică în sistemul pensiilor militare de stat: aceste perioade pot fi valorificate numai pentru pensia de serviciu pentru limită de vârstă, nu pentru mecanisme de pensionare anticipată și nu pentru pensia militară de invaliditate.

Data de 1 ianuarie 2018 este utilizată pentru corelarea soluției legislative propuse cu reperele normative existente în materia sistemului public de pensii, în care perioadele de asigurare voluntară constituite începând cu această dată primesc un tratament juridic diferențiat față de anumite categorii de prestații.

III. Scopul reglementării

Prezenta lege are ca scop corelarea efectelor contractului de asigurare socială din sistemul public de pensii cu natura și condițiile specifice ale sistemului pensiilor militare de stat.

Reglementarea urmărește, în principal:

- ✓ clarificarea faptului că perioadele constituite prin contract de asigurare socială pot fi valorificate în sistemul pensiilor militare de stat numai în legătură cu pensia de serviciu pentru limită de vârstă;
- ✓ excluderea folosirii acestor perioade pentru deschiderea dreptului la pensie de serviciu anticipată, pensie de serviciu anticipată parțială sau pensie militară de invaliditate;
- ✓ menținerea distincției dintre vechimea efectivă și vechimea în serviciu, potrivit Legii nr. 223/2015;
- ✓ protejarea pensiilor deja stabilite;
- ✓ asigurarea predictibilității administrative pentru casele de pensii sectoriale;
- ✓ reducerea riscului de litigii generate de interpretări neunitare.

Soluția propusă nu suprimă drepturile rezultate din contractele de asigurare socială. Aceste contracte rămân valabile și produc efecte în sistemul public de pensii, potrivit legislației aplicabile acestui sistem.

În același timp, proiectul împiedică utilizarea unui mecanism juridic specific sistemului public de pensii pentru accesarea unor forme de pensionare militară distincte de pensia pentru limită de vârstă, acestea fiind reglementate în considerarea statutului profesional, a serviciului efectiv, a riscului profesional și a disponibilității permanente.

IV. Fundamentul juridic al intervenției legislative

Contractul de asigurare socială încheiat în sistemul public de pensii produce efecte în condițiile legii, iar prin prezenta inițiativă se stabilește doar regimul valorificării acestor perioade în sistemul pensiilor militare de stat. Astfel, proiectul recunoaște caracterul licit al acestui instrument și permite valorificarea perioadelor astfel constituite în sistemul pensiilor militare de stat, însă numai în raport cu pensia de serviciu pentru limită de vârstă.

Pensia de serviciu anticipată, pensia de serviciu anticipată parțială și pensia militară de invaliditate au premise juridice diferite și nu pot fi deschise ori influențate prin perioade de asigurare voluntară care nu exprimă activitate efectivă în sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.

V. Compatibilitatea cu dreptul civil și cu regimul contractului de asigurare socială

Contractul de asigurare socială este un instrument juridic permis de lege, prin care o persoană poate dobândi calitatea de asigurat în sistemul public de pensii, în condițiile și pentru finalitatea prevăzute de legea care îl reglementează. Încheierea unui asemenea contract și plata contribuțiilor aferente reprezintă exercitarea unei posibilități legale puse la dispoziție de stat.

Prezenta lege nu modifică, nu desființează și nu lipsește de efecte contractele de asigurare socială încheiate în sistemul public de pensii. Contribuțiile achitate rămân supuse regimului juridic al sistemului public de pensii și pot fi valorificate potrivit legislației aplicabile acestui sistem.

În sistemul pensiilor militare de stat, proiectul stabilește o valorificare limitată și compatibilă cu finalitatea contractului: numai pentru pensia de serviciu pentru limită de vârstă și numai la stabilirea vechimii efective necesare deschiderii acestui drept.

Această delimitare este necesară pentru evitarea confuziei între efectele juridice ale unui contract de asigurare socială din sistemul public și condițiile distincte de acces la formele de pensionare militară anticipată sau la pensia militară de invaliditate.

VI. Compatibilitatea cu principiul neretroactivității și cu securitatea juridică

Proiectul respectă principiul neretroactivității legii civile. Dispozițiile propuse se aplică numai cererilor de pensionare înregistrate după data intrării în vigoare a legii.

Pensiile militare de stat stabilite anterior intrării în vigoare a prezentei legi nu sunt afectate. Intrarea în vigoare a noii reglementări nu poate constitui temei pentru revizuirea, recalcularea, suspendarea, încetarea sau diminuarea pensiilor deja stabilite și nici pentru constituirea unor debite în sarcina beneficiarilor, exclusiv ca urmare a aplicării noii reglementări.

Această soluție protejează securitatea raporturilor juridice, încrederea legitimă a beneficiarilor și stabilitatea deciziilor administrative emise de autoritățile competente. Persoanele care au beneficiat

anterior de valorificarea unor perioade constituite prin contract de asigurare socială au acționat în cadrul normativ existent la momentul respectiv, în baza documentelor emise de instituțiile competente și a interpretărilor administrative sau juridice aplicabile la data stabilirii dreptului de pensie.

Prin urmare, prezenta lege nu pornește de la premisa existenței unei conduite culpabile din partea beneficiarilor aflați deja în plată. Aceștia nu trebuie transformați, printr-o schimbare legislativă ulterioară, în persoane suspectate de conduită ilicită pentru simplul fapt că au valorificat o posibilitate acceptată sau aplicată de autoritățile competente la momentul emiterii deciziei de pensionare.

VII. Compatibilitatea constituțională

Reglementarea propusă este compatibilă cu dreptul la pensie, principiul egalității în fața legii, principiul securității juridice și principiul proporționalității.

Dreptul la pensie nu presupune dreptul persoanei de a valorifica un stagiul constituit într-un anumit sistem în orice alt sistem de pensii, indiferent de natura juridică și de finalitatea acelui sistem. Legiuitorul are competența de a stabili condițiile de deschidere, calcul și plată a drepturilor de pensie, cu respectarea principiilor constituționale.

Soluția legislativă propusă nu instituie o discriminare între beneficiarii sistemului public și beneficiarii sistemului pensiilor militare de stat. Dimpotrivă, proiectul urmărește o corelare rezonabilă între cele două sisteme: perioadele constituite prin contract de asigurare socială pot fi valorificate numai în legătură cu pensia pentru limită de vârstă, respectiv pensia de serviciu pentru limită de vârstă.

Diferența de tratament este obiectivă și rezonabilă în ceea ce privește pensia anticipată, pensia anticipată parțială și pensia militară de invaliditate. Aceste categorii nu se află în aceeași situație juridică cu pensia pentru limită de vârstă, iar accesul la ele trebuie să rămână legat de condițiile specifice sistemului militar și de vechimea realizată efectiv în serviciu.

Măsura este proporțională, deoarece nu anulează contractele de asigurare socială, nu lipsește persoana de efectele juridice ale contribuțiilor achitate în sistemul public, nu afectează pensiile deja stabilite și nu produce efecte retroactive.

VIII. Impactul social

Reglementarea contribuie la consolidarea încrederii în sistemul pensiilor militare de stat, prin eliminarea unei vulnerabilități de interpretare care poate genera litigii, tensiuni administrative și percepții publice contradictorii.

Pe de o parte, proiectul evită sancționarea persoanelor care au acționat în baza cadrului normativ existent și a deciziilor emise de autorități. Pe de altă parte, proiectul stabilește reguli clare pentru viitor, astfel încât contractul de asigurare socială să nu fie folosit pentru accesarea unor forme de pensionare care nu corespund finalității sale.

Pensiile militare de stat trebuie să rămână legate de carieră, serviciu, responsabilitate, risc, restrângeri de drepturi și disponibilitate profesională. În același timp, sistemul militar nu trebuie să fie mai restrictiv decât sistemul public acolo unde finalitatea juridică este aceeași, respectiv pensia pentru limită de vârstă.

Prin urmare, proiectul instituie o soluție echilibrată: permite valorificarea perioadelor constituite prin contract de asigurare socială pentru pensia de serviciu pentru limită de vârstă, dar exclude folosirea lor pentru pensionări anticipate, pensionări anticipate parțiale sau pensii militare de invaliditate.

IX. Impactul economic și bugetar

Prezenta lege nu instituie drepturi noi de natură bugetară și nu creează cheltuieli suplimentare prin raportare la efectele deja recunoscute ale stagiilor de cotizare constituite în sistemul public de pensii. Reglementarea are în principal caracter de clarificare și delimitare a efectelor juridice ale acestor perioade în sistemul pensiilor militare de stat.

Prin excluderea valorificării perioadelor constituite prin contract de asigurare socială pentru pensia anticipată, pensia anticipată parțială și pensia militară de invaliditate, proiectul are un efect de disciplinare bugetară și de prevenire a extinderii nejustificate a accesului la forme de pensionare care nu sunt echivalente cu pensia pentru limită de vârstă.

Prezenta inițiativă legislativă nu generează cheltuieli bugetare suplimentare și nu instituie drepturi noi de natură financiară. Reglementarea are caracter de clarificare normativă și de delimitare a valorificării unor perioade constituite în sistemul public de pensii în raport cu sistemul pensiilor militare de stat.

X. Consultări și măsuri de implementare

În procesul de avizare parlamentară se impune solicitarea punctelor de vedere ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații, Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, Casei Naționale de Pensii Publice, caselor de pensii sectoriale, Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției.

Consultarea acestor autorități este necesară pentru evaluarea impactului administrativ, bugetar și procedural al reglementării propuse, precum și pentru corelarea normelor metodologice și a procedurilor interne de verificare și valorificare a perioadelor de vechime și a stagiilor de cotizare.

Proiectul prevede un termen de 30 de zile pentru actualizarea normelor metodologice și a procedurilor administrative incidente, potrivit competențelor legale ale autorităților publice competente.

XI. Concluzii

Prezenta inițiativă legislativă răspunde unei necesități reale de clarificare normativă într-un domeniu sensibil, aflat la intersecția dintre sistemul public de pensii și sistemul pensiilor militare de stat.

Proiectul nu sancționează beneficiarii aflați deja în plată, nu produce efecte retroactive și nu pune sub semnul ilicitului conduitele persoanelor care au acționat în cadrul normativ existent la momentul stabilirii drepturilor de pensie. Drepturile deja stabilite trebuie protejate, în acord cu principiile securității juridice, încrederii legitime și stabilității raporturilor juridice.

În același timp, proiectul stabilește pentru viitor o regulă clară și echilibrată: perioadele constituite prin contract de asigurare socială pot fi valorificate în sistemul pensiilor militare de stat numai în legătură cu pensia de serviciu pentru limită de vârstă, fără a constitui vechime în serviciu și fără a putea fi folosite pentru pensie anticipată, pensie anticipată parțială sau pensie militară de invaliditate.

Această soluție echilibrează sistemul civil și sistemul militar, respectând natura distinctă a fiecăruia. Nu se interzice valorificarea stagiului constituit legal în sistemul public de pensii, dar se limitează efectele acestuia la finalitatea pentru care a fost reglementat: pensia pentru limită de vârstă.

Prin urmare, adoptarea prezentei legi este necesară pentru eliminarea interpretărilor neunitare, prevenirea litigiilor, protejarea pensionărilor deja stabilite, consolidarea practicii administrative a caselor de pensii sectoriale și menținerea coerenței sistemului pensiilor militare de stat.

Prezenta lege nu repară o culpă, ci înlătură o ambiguitate. Nu sancționează beneficiari, ci clarifică reguli. Nu restrânge nejustificat drepturi, ci așază într-o ordine juridică previzibilă raportul dintre sistemul public de pensii și sistemul pensiilor militare de stat.

INIȚIATOR:

Deputat Ramona-Ioana Bruynseels

